

Rolnummer 6961
Arrest nr. 118/2019 van 29 augustus 2019

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen over het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 12 juli 2013 « betreffende de integrale jeugdhulp » en het ministerieel uitvoeringsbesluit, gesteld door de jeugdrechtbank van de Rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Mechelen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters A. Alen en F. Daoût, en de rechters J.-P. Snappe, T. Merckx-Van Goey, T. Giet, R. Leysen en M. Pâques, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter A. Alen,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging*

Bij beschikking van 22 juni 2018, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 26 juni 2018, heeft de jeugdrechtbank van de Rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Mechelen, de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schenden artikelen 26 § 1 tweede lid en 55 van het Decreet Integrale Jeugdhulp de grondwetsartikelen 40 en 151 doordat de verhouding tussen de rechterlijke macht en de uitvoerende macht onder druk komt en het systeem ongelijkheid en discriminatie ten aanzien van minderjarige mogelijk maakt ? Artikel 48 van het Decreet bepaalt dat de jeugdrechtbank en de jeugdrechter maatregelen kunnen nemen aldaar opgesomd. Artikel 55 van het Decreet Integrale Jeugdhulp beperkt/ontneemt deze beoordelingsruimte voor de jeugdrechter nu de jeugdrechter noch de maatregel noch de uitvoeringswijze kan beoordelen en/of bepalen, in die zin dat de vraag zich stelt of er sprake is van bevoegdheidsoverschrijding.

2. Schenden het Decreet Integrale Jeugdhulp en het uitvoeringsbesluit (Ministerieel Besluit) met betrekking tot de crisishulpverlening in de integrale jeugdhulpverlening (artikel 16-51), de artikelen 12, 22, 22*bis* van de Grondwet en de voornoemde internationale verdragen ?

3. Schenden het Decreet Integrale Jeugdhulp en het uitvoeringsbesluit (Ministerieel Besluit) de rechten van verdediging van minderjarige en zijn ouders (artikel 5 EVRM, 6 EVRM, artikel 3 IVRK, alsook artikelen 10 en 11 van de Grondwet) ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Y.A., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Van der Mussele, advocaat bij de balie te Antwerpen;

- de Vlaamse Regering, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. B. Martel en Mr. T. Moonen, advocaten bij de balie te Brussel.

Y.A. heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 26 juni 2019 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers R. Leysen en T. Giet te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 17 juli 2019 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 17 juli 2019 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

Op 11 januari 2017 verzocht de procureur des Konings de Jeugdrechtbank te Antwerpen, afdeling Mechelen, tot het nemen van maatregelen voor Y.A., geboren in 2004, in het kader van een verontrustende opvoedingssituatie (VOS) met de maatschappelijke noodzaak om jeugdhulpverlening in te schakelen. Bij beschikking van 31 januari 2017 werd overgegaan tot een crisisopname omdat de veiligheid en het opvoedingskader in het ouderlijke milieu niet langer konden worden gewaarborgd. Bij beschikking van 3 februari 2017 werd Y.A. toevertrouwd aan een Onthaal-, Observatie- en Oriëntatiecentrum (OOOC) voor een residentiële oriëntatie. Het maatschappelijk onderzoek van 1 juni 2017 leidde tot het besluit dat een Medisch Pedagogisch Instituut (MPI) met een strikte structuur aangewezen is. Na meer dan een jaar is er evenwel nog steeds geen beschikbare plaats voor Y.A., die telkens voor een korte duur verbleef in crisisopname bij de moeder, bij de vader, bij een Openlucht Opvoeding (OLO), bij een Observatie- en Behandelcentrum (OBC) en bij een instelling die voorziet in Multi Systeem Therapie (MST) voor minderjarige jongens met ernstig delinquent of antisociaal gedrag.

De Jeugdrechtbank stelt vast dat Y.A. zich al lange tijd bevindt in een noodsituatie en dat er geen continue opvoedingszorg wordt waargenomen. Uit de verslaggeving van de sociale dienst en de hulpverlening blijkt dat de minderjarige bijzonder lijdt onder de huidige situatie met toegenomen schoolverzuim, wegvluchten en het niet aanvaarden van gezag tot gevolg.

Bij vonnis van 15 mei 2018 werd de minderjarige Y.A. van 15 tot 22 mei 2018 toevertrouwd aan een bijzondere jeugdbijstandsinstelling en vanaf 22 mei tot 22 oktober 2018 aan een instelling die Multi Systeem Therapie (MST) biedt, in afwachting van een reguliere plaats binnen een Medisch Pedagogisch Instituut (MPI). De jeugdrechtbank benadrukt dat de huidige plaats waar Y.A. zich bevindt, niet de gepaste begeleiding kan bieden en gericht is op minderjarigen met ernstig delinquent of antisociaal gedrag wat een risicoverhogend effect heeft.

De verwijzende rechter beoogt met de voorliggende prejudiciële vragen aan het Hof de kritiek van Y.A. te vertalen. Aangezien de in het geding zijnde maatregelen die de jeugdrechtbank kan opleggen, een inmenging in het privé- en gezinsleven van de betrokkene uitmaken en eveneens vrijheidsberovend van aard kunnen zijn, moet de toegang tot de rechter en diens bevoegdheid om zich ook over de aard en de nadere uitvoering van de maatregel uit te spreken, gewaarborgd zijn. De verwijzende rechter meent evenwel dat de invulling van dergelijke maatregelen in wezen in handen blijft van de jeugdhulpregie, die de aanvraag van de rechter omzet in modules en beslist in welk instituut de minderjarige wordt opgenomen en wanneer dit gebeurt. De jeugdrechtbank beschikt niet over de mogelijkheid om meerdere mogelijke maatregelen aan te geven of om te verplichten tot een alternatieve maatregel bij de niet-uitvoering van zijn beslissing. De jeugdhulpregie beoordeelt immers reeds het voorstel tot maatregel en stelt ofwel geen plaats of een door de jeugdhulpregie bepaalde plaats (*matching*) voor, vooraleer de jeugdrechter na een op tegenspraak gevoerd debat kan oordelen welke maatregel in het belang van is van de minderjarige. Voorts beslist de uitvoerende administratie welke personen al dan niet prioriteit krijgen en gaat ze over tot een langdurig gebruik van crisisopnames. Hieruit vloeit voort dat de geschikte voorziening niet door de rechter kan worden bepaald. In voorliggend geval zou het belang van de minderjarige evenmin zijn nagestreefd. De verwijzende rechter wijst op het gebrek in de administratieve uitvoeringsfase aan voldoende kennis van het dossier, aan transparantie in het besluitvormingsproces, aan motivering en aan de naleving van het recht om gehoord te worden en van de rechten van verdediging van de minderjarige en aan een beroepsmogelijkheid. De wetgever kan zich voor die gebreken volgens de verwijzende rechter niet verschuilen achter de capaciteitsbeperkingen.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. Y.A., die als minderjarige wordt bijgestaan door een *pro Deo* advocaat, wijst erop dat de jeugdrechter die een maatregel beoogt, deze maatregel niet kan opnemen in zijn beschikking. Artikel 55 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 12 juli 2013 « betreffende de integrale jeugdhulp » (hierna : het Decreet Integrale Jeugdhulp) verplicht de jeugdrechter om reeds vooraf een verzoek voor niet rechtstreeks toegankelijke jeugdverlening in te stellen via inschrijving op een intersectorale registratielijst. Overeenkomstig artikel 26 van het voormelde decreet, moet de jeugdrechter wachten op de toelating van hulpverleners van het team Jeugdhulpregie, om een bepaalde vorm van niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening in het vonnis effectief te kunnen opnemen, met het oog op de uitvoering van de door de jeugdrechter gewenste en voorgestelde maatregel. Y.A. is van oordeel dat dit de artikelen 40 en 151 van de Grondwet schendt en de eerste prejudiciële vraag aldus bevestigend dient te worden beantwoord.

A.1.2. Voorts meent Y.A. dat de vergelijking door de Vlaamse Regering met de vermeende « dejudicialisering » van de jeugdhulp in de Franse Gemeenschap volstrekt mank loopt. De minderjarige en zijn raadsman in de Franse Gemeenschap worden immers wel als partij betrokken in de administratieve procedure voor de directeur van de jeugdbescherming. Een dergelijke mogelijkheid bestaat niet in de Vlaamse regeling, waar de minderjarige en de ouders aan de hulpverlening zijn overgeleverd zonder mogelijkheid tot discussie, bijstand door een advocaat of passend verweer. In de Vlaamse hulpverlening wordt het optreden van gespecialiseerde jeugdadvocaten zelfs tegengewerkt, ook als zij zich aanmelden als vertrouwenspersoon in de hulpverlening en binnen de integrale jeugdzorg. In de in het geding zijnde jeugdprocedure kan de betrokkene zich niet effectief en concreet verweren aangezien hij niet weet welke jeugdhulpmaatregelen al dan niet beschikbaar zijn en voor de jeugdrechter ter beschikking staan. De minderjarige of zijn raadsman heeft geen toegang tot cijfers en wachtlijsten bij instellingen en hulpverleners, waardoor elke controle onmogelijk wordt gemaakt.

A.2. Wat de tweede prejudiciële vraag betreft, geeft Y.A. aan dat de vrijheid van persoon, gewaarborgd bij artikel 12 van de Grondwet, het recht op bescherming van het privéleven, gewaarborgd bij artikel 22 van de Grondwet, en zijn rechten als kind, gewaarborgd bij artikel 22*bis* van de Grondwet, geschonden worden door de in het geding zijnde procedure. Die laat immers niet toe dat een jeugdrechter zelfstandig een gepaste maatregel beveelt zonder inmenging van de integrale jeugdhulpverlening en zonder dat deze de uitvoering van de maatregel kan weigeren. Zoals de verwijzende rechter bevestigt, wordt de gepaste medische, psychologische en feitelijke hulp reeds gedurende meer dan een jaar niet effectief ter beschikking gesteld. De crisisopvang waar hij zich nu in bevindt, biedt niet de noodzakelijke begeleiding. De mogelijkheid voor de jeugdrechter om een andere maatregel op te leggen dan diegene die is voorgesteld door de jeugdhulpregie is bovendien een puur theoretische mogelijkheid. Die mogelijkheid is immers onuitvoerbaar. De Vlaamse Regering is jarenlang reeds in gebreke om in voldoende plaatsen te voorzien voor opvang en laat na om in de nodige hulpverlening te voorzien voor kwetsbare minderjarigen die niet thuishoren in de klassieke instellingen. De jeugdrechter beschikt dan ook niet over de mogelijkheid om meer aangepaste effectieve plaatsingen en maatregelen op te leggen. De tweede prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

A.3. Tot slot is Y.A. van oordeel dat de procedure voor de jeugdrechtbank voor jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie (VOS) in wezen een strafrechtelijke procedure is. De maatregelen die genomen kunnen worden, maken in feite een straf uit, aangezien zij uithuisplaatsing kunnen inhouden, evenals opsluiting in overheidsinstellingen samen met andere minderjarigen die zich wel degelijk schuldig maakten aan strafbare feiten. Zelfs indien het strafrechtelijk karakter van die procedure niet erkend wordt, dient erop te worden gewezen dat de rechten van verdediging evenzeer gelden in niet-strafrechtelijke procedures, in het bijzonder voor minderjarigen, als zwakke rechtzoekenden. De rechten van verdediging van een minderjarig slachtoffer van een verontrustende opvoedingssituatie (VOS) zijn cruciaal bij de procedure voor de jeugdrechtbank, waarbij kan worden overgegaan tot een uithuisplaatsing, plaatsing en verblijf in politiecellen, in open, halfopen en gesloten gemeenschapsinstellingen, zonder dat gelijktijdig maatregelen worden opgelegd die de minderjarige ten goede komen. Bovendien is Y.A. ondergebracht tegen zijn wensen en tegen de adviezen van de sociale dienst in, in een instelling voor jongeren die strafrechtelijk omschreven feiten hebben gepleegd (MOF). Die instellingen hebben een uiterst streng regime, zelfs bij open en halfopen instellingen, wat blijkt uit een recent rapport van de Kinderrechtencommissaris. De in het geding zijnde bepalingen hebben als gevolg dat geen verweer of effectieve bijstand voor de jeugdrechtbank mogelijk is, op het ogenblik dat bepaald wordt welke

maatregelen de jeugdrechter zal opleggen. Een partij kan geen verweer voeren, geen inbreng laten gelden en niet reageren in het kader van het overleg bij de toegangspoort. De onderhandelingen samen met de minderjarige door het team Jeugdhulpregie, overeenkomstig artikel 26 van het decreet integrale jeugdhulp, is geen administratieve procedure waar de minderjarige zich met zijn raadsman kan aanmelden, zich kan verzetten of alternatieven kan aandragen. De jeugdrechter is afhankelijk van die toegangspoort, die bepaalt wat kan worden opgenomen in het vonnis of de beschikking. De bepaling van de concreet op te leggen maatregel gebeurt immers niet na informatie over de mogelijkheden binnen de hulpverlening, maar buiten de rechtbank in hulpverleningstrajecten waarin de minderjarige en zijn raadsman geen plaats hebben. Om die redenen dient ook de derde prejudiciële vraag bevestigend te worden beantwoord.

A.4. De Vlaamse Regering meent allereerst dat de voorliggende prejudiciële vragen niet aangeven op welke wijze de referentienormen zouden zijn geschonden. Ter vrijwaring van het contradictoir karakter van de rechtspleging voor het Hof en de rechten van verdediging van de partij die opkomt voor de verdediging van de in het geding zijnde bepalingen, moet de draagwijdte van de prejudiciële vragen dan ook worden begrepen op de manier waarop de Vlaamse Regering ze te goeder trouw meent te begrijpen.

A.5.1. Wat betreft de eerste prejudiciële vraag, stelt de Vlaamse Regering in hoofddorde dat zij niet ontvankelijk is aangezien het Hof niet bevoegd is om te toetsen aan de artikelen 40 en 151 van de Grondwet. Aan die vaststelling kan geen afbreuk worden gedaan doordat de verwijzende rechter in zijn verwijzingsbeslissing gewag maakt van andere mogelijk geschonden bepalingen van nationaal en internationaal recht. Die bedenkingen worden immers niet overgenomen in de formulering van de prejudiciële vraag. Het Hof is dan ook niet gehouden tot de beantwoording ervan.

A.5.2. Vervolgens is de Vlaamse Regering van oordeel dat de eerste prejudiciële vraag gedeeltelijk niet ontvankelijk is omdat de verwijzende rechter niet uiteenzet in de verwijzingsbeslissing hoe de in het geding zijnde bepalingen artikel 146 van de Grondwet, evenals artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens zouden schenden. Bovendien geeft de verwijzende rechter niet aan welke categorieën van personen zouden worden gediscrimineerd door de in het geding zijnde bepalingen, aangezien hij enkel aangeeft dat het systeem ongelijkheid en discriminatie ten aanzien van minderjarigen mogelijk maakt. In elk geval zou het Hof onbevoegd zijn om de ongelijke behandeling die uit de toepassing van de in het geding zijnde bepalingen in een concreet geval voortvloeit, te beoordelen, zoals de verwijzende rechter lijkt te beogen. Hij suggereert immers dat de in het geding zijnde bepalingen administratieve willekeur mogelijk zouden maken.

A.6.1. Indien het Hof toch zou oordelen dat de eerste prejudiciële vraag ontvankelijk is, meent de Vlaamse Regering dat zij ontkennend dient te worden beantwoord. Voor zover het Hof de voorliggende vraag zo zou begrijpen dat daarin een ongelijkheid van behandeling wordt aangevoerd tussen, enerzijds, rechtzoekenden die de garanties kunnen genieten van een rechterlijke beslissing genomen in overeenstemming met de artikelen 40 en 151 van de Grondwet en, anderzijds, minderjarigen die dat niet kunnen, merkt de Vlaamse Regering op dat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie geenszins geschonden is. Uit de in het geding zijnde bepalingen kan immers niet worden geconcludeerd dat de rechter niet langer functioneel onafhankelijk zou kunnen beslissen over de maatregel die aan de minderjarige moet worden opgelegd en over de uitvoering ervan. De uitvoerende macht, namelijk het team Jeugdhulpregie, neemt niet zelf de beslissing en beperkt evenmin de beoordelingsmacht van de jeugdrechter op onredelijke wijze.

A.6.2. Artikel 55, 1°, van het Decreet Integrale Jeugdhulp bepaalt dat de jeugdrechter een vraag tot niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening, zoals de opname in een voorziening, laat inschrijven op de intersectorale registratielijst, vooraleer hij een maatregel bedoeld in artikel 48 van het voormelde decreet beveelt. Overeenkomstig artikel 26, § 1, eerste lid, 1°, van het Decreet Integrale Jeugdhulp heeft het team Jeugdhulpregie vervolgens slechts als opdracht om het verzoek van de jeugdrechter om te zetten in een of meer modules en de minderjarige in te schrijven op de intersectorale registratielijst. In het bijzonder heeft het team Jeugdhulpregie de opdracht om na te gaan welke modules jeugdhulpverlening overeenkomen met de geïndiceerde jeugdhulpverlening in de vraag van de jeugdrechter. Het team kan enkel die modules toewijzen die aansluiten bij de geïndiceerde jeugdhulpverlening of, indien dit niet wordt uitgesloten in het indicatieverslag, minder zware modules indien de eerstgenoemde modules (nog) niet beschikbaar zijn.

A.6.3. Het team Jeugdhulpregie kan, overeenkomstig artikel 26, § 1, eerste lid, 2°, van het voormelde decreet, onderhandelen over een oplossing samen met de minderjarige, zijn ouders en, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken, de betrokken personen uit zijn leefomgeving en de persoon of de voorziening die de minderjarige heeft aangemeld bij de toegangspoort, met jeugdhulpaanbieders en andere personen en voorzieningen die jeugdhulpverlening aanbieden. De jeugdhulpregisseur gaat dus enkel na door middel van welke modules de door de jeugdrechter voorgestelde maatregel kan worden uitgevoerd en welke jeugdhulpaanbieders hiervoor in aanmerking komen. De jeugdhulpregie is een onderdeel van de toegangspoort, die moet worden gezien als een faciliterend instrument voor de jeugdrechter om vooraf zicht te krijgen waar er capaciteit is om de gerechtelijke maatregel tot uitvoering te brengen.

A.6.4. In de structuur van de vernieuwde jeugdhulp is het logisch dat de jeugdrechter niet zelf rechtstreeks toegang heeft tot het jeugdhulpverleningsaanbod. Het is nooit de bedoeling geweest van de wetgever dat de jeugdrechter rechtstreeks contact kan opnemen met een voorziening. Overigens zou dit kunnen interfereren met de centrale regie van de jeugdhulp. Het beginsel dat het team Jeugdhulpregie op verzoek van de jeugdrechter nagaat welke niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening uitvoering kan geven aan de door de jeugdrechter voorgestelde maatregel werd net toegevoegd om tegemoet te komen aan de bezorgdheid van de afdeling wetgeving van de Raad van State dat de rechter over de bevoegdheid dient te beschikken om zich over de aard en de nadere uitvoering van de maatregel uit te spreken. In dat kader benadrukt de Vlaamse Regering dat de « dejudicialisering » van de jeugdhulp in het systeem dat door de Franse Gemeenschap werd ingericht nog verder gaat dan hetgeen in de Vlaamse Gemeenschap het geval is, zonder dat de Raad van State zich hierover kritisch geuit heeft.

A.6.5. Uiteindelijk beslist de jeugdrechter autonoom over de eventueel op te leggen maatregel en de concrete invulling ervan. De verwijzende rechter meent ten onrechte dat hij niet over de mogelijkheid zou beschikken om meerdere maatregelen voor te stellen aan de jeugdhulpregie. Het Decreet Integrale Jeugdhulp sluit dit geenszins uit en in de praktijk gebeurt dit ook regelmatig. Zoals blijkt uit de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde bepalingen, blijft de beslissing over de toewijzing van gerechtelijke jeugdhulpverlening steeds de exclusieve bevoegdheid van de jeugdrechter. De jeugdrechter is volkomen bevoegd om de geschiktheid van een inrichting te beoordelen en zijn beslissing daarop te baseren, zoals bepaald in artikel 48, § 1, eerste lid, 11° en 12°, van het Decreet Integrale Jeugdhulp. Door een maatregel van een jeugdrechter te laten uitvoeren met behulp van modules wordt geenszins geraakt aan de bevoegdheid van de jeugdrechter, maar wordt gewaarborgd dat de uitvoering van de maatregel in overeenstemming wordt gebracht met het bestaande jeugdhulpaanbod. Bovendien kan de jeugdrechter beslissen om de uitvoering van de maatregel te laten uitvoeren door een andere jeugdhulpaanbieder dan diegene die wordt voorgesteld door het team Jeugdhulpregie. In dat geval kan het evenwel langer duren vooraleer tot uitvoering kan worden overgegaan, omdat de maatregel op dat ogenblik mogelijk niet overeenstemt met het beschikbare aanbod. Het team Jeugdhulpregie beoogt net te verzekeren dat de niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening zo snel en efficiënt mogelijk kan worden ingezet.

A.7.1. De Vlaamse Regering betwist ook dat de betrokken minderjarige niet of onvoldoende gehoord zou worden in de aanloop naar het opleggen van een maatregel, zoals de verwijzende rechter suggereert. Ten eerste is er een op tegenspraak gevoerd debat voorafgaand aan de beoordeling door de jeugdrechter van de vraag of de voorziening voorgesteld door het team Jeugdhulpregie geschikt is, waarbij alle betrokken partijen gehoord kunnen worden. Aangezien de beslissing over de op te leggen maatregel volledig toekomt aan de jeugdrechter, wordt zo reeds voldaan aan de vereisten van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Ten tweede wordt de minderjarige ook betrokken bij het traject waarin het team Jeugdhulpregie op zoek gaat naar jeugdhulpaanbod dat tegemoetkomt aan het verzoek van de jeugdrechter, overeenkomstig artikel 26, § 1, eerste lid, 2°, van het Decreet Integrale Jeugdhulp. Het team Jeugdhulpregie organiseert ook een jeugdhulpregiebespreking waarvoor de betrokkenen, onder wie de minderjarige, worden uitgenodigd.

A.7.2. Bijgevolg is het eveneens onterecht dat de verwijzende rechter meent dat in het systeem ingesteld door het Decreet Integrale Jeugdhulp geen rekening wordt gehouden met het belang van de minderjarige of dat er niet met het gezin zou kunnen worden gewerkt. Van een schending van de artikelen 22, 22*bis* en 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 12, lid 2, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, kan dan ook geen sprake zijn.

A.8.1. Wat de tweede prejudiciële vraag betreft, merkt de Vlaamse Regering allereerst op dat het Hof geen rekening kan houden met de mogelijk geschonden bepalingen die worden opgeworpen in de verwijzingsbeslissing maar niet herhaald worden in de voorliggende vraag zelf. Evenmin heeft het Hof de bevoegdheid om zich uit te spreken over de grondwettigheid van een uitvoeringsbesluit. Uit de formulering van de voorliggende prejudiciële vraag blijkt dat de verwijzende rechter niet zozeer de in het geding zijnde bepalingen bekritiseert, maar wel de vaststelling dat het team Jeugdhulpregie in het bodemgeschil, anders dan de jeugdrechter had beoogd, een vorm van crisishulpverlening heeft voorgesteld. Volgens vaste rechtspraak van het Hof behoort een dergelijke beoordeling niet tot zijn bevoegdheden. De prejudiciële vraag is bijgevolg in die mate niet ontvankelijk.

A.8.2. Indien het Hof zou oordelen dat de tweede prejudiciële vraag ontvankelijk zou zijn, dient ze ontkennend te worden beantwoord om dezelfde redenen als de eerste prejudiciële vraag. De Vlaamse Regering benadrukt wederom dat de jeugdrechter over de mogelijkheid beschikt om de uitvoering door een andere jeugdhulpaanbieder te laten verlopen, al kan dit tot gevolg hebben dat het mogelijk langer duurt vooraleer tot uitvoering kan worden overgegaan. Indien het hulpaanbod voorgesteld door het team Jeugdhulpregie, rekening houdend met de beschikbaarheid, de jeugdrechter niet bevalt, kan hij een andere maatregel opleggen. De in het geding zijnde bepalingen laten toe dat de jeugdrechter een maatregel kan opleggen in overeenstemming met de belangen van de minderjarige en schenden dan ook niet artikel 22*bis* van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het Verdrag inzake de rechten van het kind.

A.8.3. Voorts merkt de Vlaamse Regering op dat niet valt in te zien waarom de jeugdrechter de taak van prioritering, die wordt uitgevoerd door het team Jeugdhulpregie overeenkomstig artikel 26 van het Decreet Integrale Jeugdhulp, op zich zou moeten nemen. Met het instellen van de toegangspoort beoogde de decreetgever immers net om ten dienste van de jeugdrechters te zorgen voor een snelle en efficiënte inzet van de niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening in Vlaanderen. Een centrale prioritering is daar een noodzakelijk sluitstuk van. Er anders over oordelen zou betekenen dat er geen regie en prioritering van dossiers meer zou zijn, nu elke jeugdrechter slechts verantwoordelijk is voor een beperkt deel van het totale aantal aanvragen voor jeugdhulp. De Vlaamse Regering ziet niet in hoe op die manier een adequate inzet van jeugdhulpaanbod mogelijk zou zijn. Dit neemt niet weg dat de jeugdrechter finaal nog steeds een andere maatregel kan opleggen dan diegene die door de jeugdhulpregie wordt voorgesteld. Bovendien zijn in de artikelen 37 en 39 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2014 « betreffende de integrale jeugdhulp » nadere regels en objectieve criteria bepaald voor de prioritering. Die prioritering gebeurt dus geenszins willekeurig of niet transparant. De tweede prejudiciële vraag moet ontkennend worden beantwoord.

A.9.1. Wat de derde prejudiciële vraag betreft, meent de Vlaamse Regering dat die niet ontvankelijk is in zoverre ze betrekking zou hebben op een rechtstreekse toetsing aan de artikelen 5 en 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en aan artikel 3 van het Verdrag inzake de rechten van het kind. Voorts herhaalt de Vlaamse Regering dat het Hof zich niet kan uitspreken over de grondwettigheid van een uitvoeringsbesluit en in het bijzonder over de concrete uitwerking ervan in het bodemgeschil.

A.9.2. Voorts meent de Vlaamse Regering dat de prejudiciële vraag op de verkeerde veronderstelling steunt dat de minderjarige niet wordt gehoord op het ogenblik dat de administratie reeds een beslissing neemt. De Vlaamse Regering brengt in herinnering dat het team Jeugdhulpregie geen beslissing neemt maar louter voorstelt welk beschikbaar jeugdhulpaanbod tegemoet zou kunnen komen aan de vraag van de jeugdrechter. Een op tegenspraak gevoerd debat vindt plaats voorafgaand aan de beoordeling door de jeugdrechter of de voorgestelde voorziening geschikt is. Zoals reeds beklemtoond met betrekking tot de eerste prejudiciële vraag, wordt de betrokken minderjarige wel degelijk voldoende gehoord en betrokken bij de jeugdhulp. De in het geding zijnde bepalingen schenden dan ook geenszins het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 3 van het Verdrag inzake de rechten van het kind en met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.9.3. Evenmin kan de kritiek van de verwijzende rechter worden gevolgd dat de in het geding zijnde regeling aanleiding zou kunnen geven tot het opleggen van onaangepaste maatregelen met een ongerechtvaardigd vrijheidsberovend karakter in strijd met artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Die kritiek is immers niet gericht op de in het geding zijnde bepalingen, maar wel de feitelijke niet-beschikbaarheid van een bepaald jeugdhulpaanbod, waardoor de jeugdrechter zich genoopt voelt om bepaalde andere maatregelen die hij minder aangewezen acht, alsnog op te leggen. Een dergelijke beoordeling behoort niet tot de bevoegdheid van het Hof. Indien de door het team Jeugdhulpregie voorgestelde maatregel door de jeugdrechter zou worden beschouwd als zijnde te ingrijpend in de vrijheid van de minderjarige, staat het

overigens aan de jeugdrechter om die maatregel niet op te leggen. Een regeling waarin elke jeugdrechter zelf beslissingen zou nemen op geïsoleerde basis en zonder de voordelen van een geïntegreerd en geregisseerd informatieproces, zou uiteraard stuiten op de beperkingen van het jeugdhulpaanbod. De Vlaamse Regering betwijfelt ten zeerste of een dergelijk beleid in het belang zou zijn van de minderjarige betrokkene, dat nochtans voorop moet worden gesteld met toepassing van artikel 3 van het Verdrag inzake de rechten van het kind. De derde prejudiciële vraag moet ontkennend worden beantwoord.

- B -

B.1.1. De verwijzende rechter wenst van het Hof te vernemen of de artikelen 26, § 1, tweede lid, en 55 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 12 juli 2013 « betreffende de integrale jeugdhulp » (hierna : het Decreet Integrale Jeugdhulp) en het besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2014 « betreffende de integrale jeugdhulp » bestaanbaar zijn met de artikelen 10, 11, 12, 22, 22bis, 40 en 151 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 5 en 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 3 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre zij onvoldoende zouden waarborgen dat de jeugdrechter zich kan uitspreken over de aard en de nadere uitvoering van de maatregelen in het kader van de niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening en in zoverre de minderjarige en zijn ouders niet zouden worden gehoord, terwijl die maatregelen een inmenging in het privé- en gezinsleven van de betrokkenen uitmaken en vrijheidsberovend van aard kunnen zijn.

B.1.2. Krachtens artikel 142 van de Grondwet en artikel 26, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof is het Hof bevoegd om de overeenstemming te toetsen van wetskrachtige akten met de regels die de bevoegdheden verdelen tussen de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten, alsmede de bestaanbaarheid ervan met de artikelen van titel II (« De Belgen en hun rechten ») en de artikelen 143, § 1, 170, 172 en 191 van de Grondwet.

Noch artikel 26, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989, genomen ter uitvoering van artikel 142 van de Grondwet, noch enige andere grondwets- of wetsbepaling verlenen aan het Hof de bevoegdheid om, bij wijze van prejudiciële beslissing, normen rechtstreeks te toetsen aan de artikelen 40 en 151 van de Grondwet of uitspraak te doen over de bestaanbaarheid van de bepalingen van een besluit van de Vlaamse Regering met de artikelen van titel II (« De Belgen en hun rechten »).

B.1.3. De prejudiciële vragen zijn aldus enkel ontvankelijk in zoverre het Hof wordt ondervraagd over de bestaanbaarheid van de artikelen 26, § 1, tweede lid, en 55 van het Decreet Integrale Jeugdhulp met de artikelen 10, 11, 12, 22 en 22*bis* van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 5 en 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 3 van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

B.2. Artikel 26, § 1, tweede lid, van het Decreet Integrale Jeugdhulp bepaalt :

« Voor het verzoek van de jeugdrechter, vermeld in het eerste lid, 1°, wordt nagegaan welke niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening uitvoering kan geven aan de door de jeugdrechter voorgestelde maatregel ».

Artikel 55 van het Decreet Integrale Jeugdhulp bepaalt :

« De jeugdrechter laat een vraag tot niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening inschrijven op de intersectorale registratielijst voor hij het volgende beveelt :

1° een of meer van de maatregelen, vermeld in artikel 48 en 53;

2° een of meer van de maatregelen, vermeld in artikel 10 van de ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 29 april 2004 inzake hulpverlening aan jongeren;

3° een van de maatregelen, vermeld in artikel 37, § 2, eerste lid, 7°, en artikel 37, § 2*ter*, 7°, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels ».

B.3. Met betrekking tot het doel van de integrale jeugdhulp vermeldt artikel 5, eerste lid, van het voormelde decreet :

« Integrale jeugdhulp biedt aan minderjarigen, hun ouders en, in voorkomend geval, hun opvoedingsverantwoordelijken en de betrokken personen uit hun leefomgeving die daar behoefte aan hebben, hulp en zorg op maat die met een grote mate aan flexibiliteit aan de hulpvraag proberen te beantwoorden. Ze doet dat door een gemeenschappelijke analyse van de hulpvraag en in een sectoroverschrijdende samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en intersectorale afstemming van het jeugdhulpaanbod. Het jeugdhulpaanbod kan herzien worden in functie van wat als efficiënt, effectief en ondersteunend ervaren wordt door de minderjarige, zijn ouders en, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken ».

B.4.1. Met uitzondering van de gerechtelijke jeugdhulpverlening kan de jeugdhulpverlening alleen worden verleend met instemming van de personen tot wie ze zich richt (artikel 6, vijfde lid, van het Decreet Integrale Jeugdhulp). De decreetgever heeft de jeugdrechter de bevoegdheid toegekend om gerechtelijke maatregelen te nemen in het kader van de gerechtelijke jeugdhulpverlening (artikelen 47 tot 55 van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

B.4.2. De gerechtelijke jeugdhulpverlening is subsidiair aan de vrijwillige jeugdhulpverlening, die berust op een vrijwillige medewerking van de betrokkenen. De decreetgever heeft geoordeeld dat de gronden tot gerechtelijke interventie dienen te worden beperkt tot interventie na doorverwijzing of bij hoogdringendheid (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2012-2013, nr. 1952/1, p. 53).

B.4.3. De jeugdrechter neemt kennis van verontrustende situaties op vordering van het openbaar ministerie om gerechtelijke maatregelen op te leggen na doorverwijzing of bij hoogdringendheid aan de betrokken minderjarigen en, eventueel, aan hun ouders en, in voorkomend geval, aan hun opvoedingsverantwoordelijken (artikel 47 van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

Een verontrustende situatie is « een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van een of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen, waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk kan zijn » (artikel 2, 54°, van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

B.5. De jeugdrechter kan een veelheid van gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen bevelen, wat de differentiatie en het gepaste karakter van het hulpaanbod waarborgt. Bij een vordering van het openbaar ministerie tot interventie na doorverwijzing, bedoeld in artikel 47, 1°, kan de jeugdrechter de volgende maatregelen nemen, overeenkomstig artikel 48, § 1, eerste lid, van het Decreet Integrale Jeugdhulp :

« 1° de ouders van de minderjarige of, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken een pedagogische richtlijn verstrekken;

2° voor ten hoogste één jaar de minderjarige onder toezicht stellen van de sociale dienst;

3° voor ten hoogste één jaar contextbegeleiding bevelen;

4° voor ten hoogste zes maanden de minderjarige een opvoedend project opleggen of de minderjarige, eventueel samen met zijn ouders of, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken toevertrouwen aan een project;

5° voor ten hoogste één jaar de minderjarige een ambulante voorziening doen bezoeken;

6° voor ten hoogste één jaar de minderjarige die de leeftijd van zeventien jaar heeft bereikt en over voldoende inkomsten beschikt, zelfstandig laten wonen;

7° voor ten hoogste één jaar de minderjarige die de leeftijd van zeventien jaar heeft bereikt, onder permanent toezicht op kamers laten wonen;

8° voor ten hoogste dertig dagen de minderjarige onder de begeleiding stellen van een onthaal- en oriëntatiecentrum;

9° voor ten hoogste zestig dagen de minderjarige onder de begeleiding stellen van een observatiecentrum;

10° een minderjarige toevertrouwen aan een kandidaat-pleegzorger of een pleegzorger als vermeld in artikel 14, § 1 of § 3, van het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg ten hoogste tot aan de leeftijd van dertien jaar, al dan niet met toepassing van artikel 5 van voormeld decreet, en een minderjarige die ouder is dan dertien jaar, toevertrouwen aan een kandidaat-pleegzorger of aan een pleegzorger als vermeld in artikel 14, § 1 of § 3, van het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg voor ten hoogste drie jaar, al dan niet met toepassing van artikel 5 van het voormelde decreet;

11° uitzonderlijk en voor ten hoogste één jaar de minderjarige toevertrouwen aan een geschikte open inrichting;

12° uitzonderlijk en voor ten hoogste drie maanden de minderjarige die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, toevertrouwen aan een geschikte gesloten inrichting, als wordt aangetoond dat de minderjarige zich aan de maatregelen, vermeld in punt 10° en 11°, tweemaal of meer heeft onttrokken en dat die maatregel noodzakelijk is voor het behoud van de integriteit van de persoon van de minderjarige;

13° voor ten hoogste één jaar de minderjarige toevertrouwen aan een psychiatrische inrichting, als dat na een psychiatrische expertise noodzakelijk blijkt ».

De jeugdrechter kan, na een vordering tot interventie bij hoogdringendheid, bedoeld in artikel 47, 2°, een van de maatregelen nemen, vermeld in artikel 48, § 1, eerste lid, 3° tot 13° (artikel 53 van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

B.6.1. De decreetgever heeft ervoor gekozen een onderscheid te maken tussen rechtstreeks toegankelijke en niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening naar gelang van de graad van ingrijpendheid ervan, waarbij rekening wordt gehouden met onder meer de duur, frequentie en intensiteit van de vereiste hulpverlening (artikelen 2, 40°, en 15 van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

B.6.2. Indien de jeugdrechter een gerechtelijke maatregel aangewezen acht die, zoals in de zaak ten gronde, niet tot de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening behoort, dient hij de sociale dienst te verzoeken een vraag tot niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening te laten inschrijven op de intersectorale registratielijst bij de toegangspoort (artikel 55 van het Decreet Integrale Jeugdhulp). De toegangspoort is een orgaan dat de toegang tot de niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening organiseert (artikel 17 van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

B.6.3. Het team Jeugdhulpregie heeft vervolgens de opdracht om het verzoek van de jeugdrechter om niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpregie om te zetten in een of meer « modules niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening », in een persoonsvolgende financiering of in een combinatie van beide die het mogelijk maakt om de meest aangewezen jeugdhulpverlening te realiseren (artikel 26, § 1, 1°, van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

B.7. De prejudiciële vragen hebben in de eerste plaats betrekking op de verhouding tussen de jeugdrechter en het team Jeugdhulpregie. De verwijzende rechter is van oordeel dat de in het geding zijnde bepalingen onvoldoende waarborgen dat de jeugdrechter zich kan uitspreken over de aard en de nadere uitvoering van de gepaste maatregelen in het kader van de niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening, zodat zij niet bestaanbaar zouden zijn met de in B.1.1 vermelde grondwets- en verdragsbepalingen.

B.8.1. In haar advies bij het voorontwerp van het decreet dat tot de in het geding zijnde bepalingen heeft geleid, merkte de afdeling wetgeving van de Raad van State in dat verband op :

« In artikel 26, § 1, eerste lid, 1°, van het ontwerp wordt bepaald dat het team Jeugdhulpregie als opdracht heeft het verzoek van de jeugdrechter om niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, vermeld in artikel 55, om te zetten in één of meer modules niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp of in een persoonsgebonden financiering die het mogelijk maakt de geïndiceerde jeugdhulp te realiseren, en de minderjarige in te schrijven op de intersectorale registratielijst.

Zulke ‘ omzetting ’ lijkt alvast in te druisen tegen wat in de memorie van toelichting betreffende artikel 55 van het ontwerp wordt vooropgesteld, namelijk dat het de bedoeling is de jeugdrechter de mogelijkheid te geven een beroep te doen op de ‘ jeugdhulpregisseur ’ om aan te geven of en waar de te vonnissen jeugdhulpverlening beschikbaar is, alsmede tegen artikel 50 van het ontwerp, naar luid waarvan de jeugdrechter, al naar gelang het geval, een jeugdhulpaanbieder, de sociale dienst (voor Gerechtelijke Jeugdhulp) of een erkende dienst voor pleegzorg belast met de uitvoering, de organisatie of de begeleiding van de genomen maatregelen. De gemachtigde verklaarde bovendien dat niet alleen de beslissing tot het opleggen van een maatregel, maar ook de ‘ toewijzing ’ van de gerechtelijke jeugdhulp de exclusieve bevoegdheid van de jeugdrechtbank blijft. Met het oog daarop zal echter artikel 26, § 1, eerste lid, 1°, van het ontwerp dienen te worden aangepast.

[...]

[...] Daarbij moet nog worden opgemerkt dat de maatregelen die de jeugdrechter of jeugdrechtbank kan opleggen, bijna steeds een inmenging in het privé- en gezinsleven van de betrokkene uitmaken in de zin van artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, en in een aantal gevallen vrijheidsberovend van aard zijn in de zin van artikel 5 van het EVRM. In die omstandigheden is het, gelet op artikel 6 van het EVRM, van belang de toegang tot een rechter en diens bevoegdheid om zich ook over de aard en de nadere uitvoering van de maatregel uit te spreken, te waarborgen » (RvSt, advies nr. 52.548/3 van 24 januari 2013, *Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2012-2013, nr. 1952/1, pp. 295-296).

B.8.2. Ingevolge het voormelde advies vermeldt de parlementaire voorbereiding :

« Als vermeld in § 1, eerste lid, 1°, en het tweede lid van dit artikel gaat het team Jeugdhulpregie op verzoek van de jeugdrechter na welke niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening uitvoering kan geven aan de door de jeugdrechter voorgestelde maatregel. Dit lid werd toegevoegd aan artikel 26, § 1, om tegemoet te komen aan de opmerkingen hierover van de Raad van State.

In het bijzonder gaat de jeugdhulpregisseur bij een verzoek van de jeugdrechter na door middel van welke modules de door de jeugdrechter voorgestelde maatregel kan worden uitgevoerd en welke jeugdhulpaanbieders hiervoor in aanmerking komen gezien hun jeugdhulpaanbod. De toegangspoort regelt de toegang in de buitengerechtelijke jeugdhulpverlening tot de niet rechtstreeks toegankelijke modules jeugdhulpverlening. Het is dan finaal de jeugdrechter die de maatregel oplegt en die - desgevallend - aangeeft wie deze dient uit te voeren. Het is de jeugdrechter die de toegang regelt tot de gerechtelijke jeugdhulpverlening en in dat kader maatregelen oplegt. De beslissing of toewijzing van gerechtelijke jeugdhulpverlening blijft uiteraard steeds de exclusieve bevoegdheid van de jeugdrechter. Door een maatregel van een jeugdrechter in de praktijk te laten uitvoeren met behulp van modules wordt niet geraakt aan de bevoegdheid van de jeugdrechter. Hiermee

wordt enkel de uitvoering van deze maatregel in overeenstemming gebracht met het huidige kader van het jeugdhulpaanbod, zijnde een gemoduleerd aanbod. Wat het team Jeugdhulpregie doet is de mogelijkheden aangeven. Beslist de jeugdrechter om de uitvoering door een andere jeugdhulpaanbieder te laten verlopen, dan kan dit, maar dan zal het mogelijks lang kunnen duren vooraleer tot uitvoering kan worden overgegaan gezien de werking van de intersectorale registratielijst in het kader van de jeugdhulpregie » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2012-2013, nr. 1952/1, pp. 33-34; zie in dezelfde zin, *ibid.*, pp. 65-66).

B.8.3. Rekening houdend met het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State vermeldt artikel 26, § 1, tweede lid, van het Decreet Integrale Jeugdhulp uitdrukkelijk dat voor het verzoek van de jeugdrechter, vermeld in het eerste lid, 1°, wordt nagegaan welke niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening uitvoering kan geven aan de door de jeugdrechter voorgestelde maatregel.

B.8.4. In tegenstelling tot wat de verwijzende rechter stelt, komt het uitsluitend aan de jeugdrechter toe om de toegang te regelen tot de gerechtelijke jeugdhulpverlening en in dat kader maatregelen op te leggen, die een inmenging vormen in het privé- en gezinsleven van de betrokkenen en vrijheidsberovend van aard kunnen zijn, en in voorkomend geval aan te geven wie deze dient uit te voeren.

B.8.5. Het loutere feit dat de jeugdrechter een vraag tot niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening dient te laten inschrijven op de intersectorale registratielijst bij de toegangspoort, overeenkomstig artikel 55 van het Decreet Integrale Jeugdhulp, en het toekomt aan het team Jeugdhulpregie om na te gaan welke niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening uitvoering kan geven aan de door de jeugdrechter voorgestelde maatregel, overeenkomstig artikel 26, § 1, tweede lid, van het Decreet Integrale Jeugdhulp, heeft niet tot gevolg dat de jeugdrechter zich niet meer kan uitspreken over de aard en de nadere uitvoering van de maatregelen. Zoals ook blijkt uit de parlementaire voorbereiding vermeld in B.8.2, blijft de beslissing over en de toewijzing van de gerechtelijke jeugdhulpverlening de exclusieve bevoegdheid van de jeugdrechter. De jeugdhulpregie is slechts een instrument voor de jeugdrechter om de maatregel die hij gepast acht tot uitvoering te brengen en om te onderzoeken waar het gepaste jeugdhulpaanbod voorhanden is.

B.9.1. De jeugdrechter dient erover te waken dat hij de gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen aanwijst die gepast zijn voor de minderjarige die zich in een verontrustende situatie bevindt, in overeenstemming met de bepalingen van het Verdrag inzake de rechten van het kind (zie in die zin artikel 5 van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

Het staat aan de bevoegde overheden ervoor te zorgen dat de nadere uitvoering van die maatregelen geheel in overeenstemming met de beslissing van de jeugdrechter gebeurt en dat dit gebeurt met de vereiste spoed.

Zowel artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet als artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind verplichten alle instellingen die maatregelen nemen betreffende kinderen om in de eerste plaats het belang van het kind in aanmerking te nemen.

B.9.2. De verwijzende rechter merkt echter op dat aan de voormelde vereisten niet wordt voldaan wegens een gebrek aan plaatsen in aangepaste inrichtingen voor minderjarigen die zich in verontrustende situaties bevinden. Zij merkt eveneens op dat de uitvoerende organen eigen prioriteiten bepalen waardoor de beschikbare plaatsen niet steeds worden toegewezen aan de minderjarigen die daar het meest behoefte aan hebben en waardoor de beslissingen van de jeugdrechter niet worden uitgevoerd.

B.9.3. Indien de gerechtelijke jeugdhulpmaatregel, die is opgelegd door de jeugdrechter, niet kan worden uitgevoerd met de nodige spoedeisendheid en de betrokken minderjarige hierdoor in een niet aangepaste omgeving wordt geplaatst, kan dit aanleiding geven tot een schending van de artikelen 12, 22 en 22*bis* van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5, lid 1, d), en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Dit is evenzeer het geval wanneer de jeugdrechter wordt geconfronteerd met een gebrek aan plaatsen in aangepaste inrichtingen of met de situatie dat geen van de inrichtingen de zorg kan verstrekken die de betrokken minderjarige vereist.

B.9.4. Het staat aan de uitvoerende macht de nodige voorzieningen te treffen opdat de door het decreet voorgeschreven opdrachten naar behoren kunnen worden vervuld. Tekortkomingen in die verplichting, voortvloeiend uit de afwezigheid of de ontoereikendheid van adequate inrichtingen, kunnen evenwel niet worden verweten aan de decretale regeling inzake de gerechtelijke jeugdhulpverlening, maar aan de uitvoering ervan, waarover het Hof zich niet vermag uit te spreken.

B.10. De verwijzende rechter ondervraagt het Hof voorts over de grondwettigheid van de in het geding zijnde bepalingen in zoverre zij niet zouden waarborgen dat de minderjarige en zijn ouders worden gehoord bij het opleggen van gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen, terwijl die maatregelen een inmenging in het privé- en gezinsleven van de betrokkenen uitmaken en vrijheidsberovend van aard kunnen zijn.

B.11.1. Hoewel artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens geen uitdrukkelijke procedurele vereisten bevat, dienen kinderen en hun ouders in administratieve en gerechtelijke procedures die raken aan hun rechten, in voldoende mate te worden betrokken in het besluitvormingsproces, beschouwd als een geheel, opdat hun belangen worden beschermd, zoals gewaarborgd bij de voormelde verdragsbepaling. Rekening houdend met artikel 12 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, dienen kinderen die in staat zijn hun mening te vormen, de mogelijkheid te krijgen om te worden gehoord en hun mening vrijelijk te uiten (EHRM, grote kamer, 8 juli 2003, *Sommerfeld t. Duitsland*, §§ 65-69; 3 september 2015, *M. en M. t. Kroatië*, §§ 180-181; 2 februari 2016, *N. TS. en anderen t. Georgië*, § 72).

B.11.2. Voor zover de opgelegde gerechtelijke jeugdhulpmaatregelen zouden vallen onder artikel 5, lid 4, van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, dient de procedure te verlopen voor een rechterlijke instantie en de nodige waarborgen te bieden aan de betrokkene die passend zijn voor de aard van de desbetreffende vrijheidsberoving (EHRM, 29 februari 1988, *Bouamar t. België*, § 57). In het kader van detentie van minderjarigen, is het essentieel dat de betrokkene niet alleen de mogelijkheid heeft om gehoord te worden, maar ook de bijstand geniet van een advocaat (EHRM, 29 februari 1988, *Bouamar t. België*, § 60).

B.12.1. Overeenkomstig artikel 63*bis*, § 1, van de wet van 8 april 1965 « betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade » (hierna : de Jeugdbeschermingswet), zijn de rechtsplegingsregels bedoeld in hoofdstuk IV (« Territoriale bevoegdheid en rechtspleging ») van titel II (« Gerechtelijke bescherming ») van de Jeugdbeschermingswet in beginsel van toepassing op de bepalingen van gerechtelijke bescherming die door de bevoegde instanties zijn uitgevaardigd krachtens de artikelen 128, 130 en 135 van de Grondwet en artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

B.12.2. De ouders, voogden of degenen die de jongere onder hun bewaring hebben, evenals de betrokkene zelf indien hij minstens twaalf jaar oud is, zijn als partij betrokken bij de procedure voor de jeugdrechter (artikel 63*ter* van de Jeugdbeschermingswet).

B.12.3. Vóór enige voorlopige maatregel wordt getroffen door de jeugdrechter moet de jongere die de leeftijd van twaalf jaar bereikt heeft, persoonlijk worden gehoord, tenzij hij niet kan worden gevonden, zijn gezondheidstoestand het niet toelaat of indien hij weigert te verschijnen (artikel 52*ter*, eerste lid, van de Jeugdbeschermingswet). In de beschikking van de jeugdrechter moet melding worden gemaakt van het feit dat de betrokkenen werden gehoord of van de redenen waarom dit niet gebeurde (artikel 52*ter*, derde lid, van de Jeugdbeschermingswet). Na het verhoor van de betrokkene wordt hem een afschrift van de beschikking overhandigd, evenals aan zijn vader en moeder, voogden of personen die de betrokkene onder hun bewaring hebben, indien zij ter terechtzitting aanwezig zijn (artikel 52*ter*, vierde lid, van de Jeugdbeschermingswet).

B.12.4. Voorts heeft de betrokkene, telkens als hij voor de jeugdrechtbank verschijnt, recht op bijstand van een advocaat (artikel 52*ter*, tweede lid, van de Jeugdbeschermingswet). Wanneer een persoon beneden de achttien jaar partij is in het geding en geen advocaat heeft, wordt er hem ambtshalve een toegewezen (artikel 54*bis*, § 1, eerste lid, van de Jeugdbeschermingswet).

B.12.5. De jeugdrechtbank kan zich tijdens de debatten te allen tijde in raadkamer terugtrekken om de deskundigen en de getuigen, de ouders, voogden of degenen die de betrokkene onder hun bewaring hebben, omtrent diens persoonlijkheid te horen. De betrokkene is niet aanwezig bij de debatten in raadkamer. De rechtbank kan hem echter laten roepen indien zij dit geraden acht. De debatten in raadkamer mogen slechts plaatsvinden in aanwezigheid van de advocaat van de betrokkene (artikel 57 van de Jeugdbeschermingswet).

B.12.6. Bij het vervullen van navorsingsopdrachten die worden toevertrouwd aan de Sociale Dienst Jeugdrechtbank door de magistraten, belast met jeugdzaken, met het oog op het nemen van een gerechtelijke jeugdhulpmaatregel, worden de minderjarige, zijn ouders en, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken door de sociale dienst gehoord en wordt hun bereidheid tot medewerking aan de realisatie van het jeugdhulpverleningsplan getoetst (artikel 57 van het Decreet Integrale Jeugdhulp *juncto* artikel 79, derde lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2014 « betreffende de integrale jeugdhulp »).

B.12.7. Wanneer de jeugdrechter een vraag tot niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening laat inschrijven op de intersectorale registratielijst, dient het team Jeugdhulpverlening met het oog op de uitvoering van de geïndiceerde jeugdhulpverlening, samen met de minderjarige, zijn ouders en, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken, de betrokken personen uit zijn leefomgeving en de persoon of voorziening die de minderjarige heeft aangemeld bij de toegangspoort, te onderhandelen met jeugdhulpaanbieders en andere personen en voorzieningen die jeugdhulpverlening aanbieden (artikel 26, § 1, eerste lid, 2°, van het Decreet Integrale Jeugdhulp).

B.13. Zoals is vermeld in B.8.4, komt het uitsluitend aan de jeugdrechter toe om de toegang te regelen tot de gerechtelijke jeugdhulpverlening en in dat kader maatregelen op te leggen die een inmenging vormen in het privé- en gezinsleven van de betrokkenen en vrijheidsberovend van aard kunnen zijn, en in voorkomend geval aan te geven wie deze dient uit te voeren. Uit het voorgaande blijkt dat de procedure voor de jeugdrechter de nodige waarborgen biedt, vermeld in B.12.6 en B.12.7, om te verzekeren dat minderjarigen die zich in verontrustende situaties bevinden en hun ouders in voldoende mate worden betrokken in het besluitvormingsproces om hun belangen te beschermen, zoals gewaarborgd bij de artikelen 22 en 22*bis* van de Grondwet en bij artikel 8 van het Europees Verdrag voor de

rechten van de mens. Eveneens beschikken de betrokken minderjarigen over de mogelijkheid om te worden gehoord en genieten zij de bijstand van een advocaat.

B.14. Het staat aan de bevoegde overheden ervoor te zorgen dat de nadere uitvoering van die maatregelen geheel in overeenstemming met de beslissing van de jeugdrechter gebeurt en dat dit gebeurt met de vereiste spoed. Tekortkomingen in die verplichting kunnen evenwel niet worden verweten aan de decretale regeling inzake de gerechtelijke jeugdhulpverlening, maar aan de uitvoering ervan, waarover het Hof zich niet vermag uit te spreken.

B.15. Rekening houdend met hetgeen is vermeld in B.9.4 en B.14, dienen de prejudiciële vragen ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Rekening houdend met hetgeen is vermeld in B.9.4 en B.14, schenden de artikelen 26, § 1, tweede lid, en 55 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 12 juli 2013 « betreffende de integrale jeugdhulp » niet de artikelen 10, 11, 12, 22 en 22*bis* van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 5 en 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 3 van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 29 augustus 2019.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

A. Alen